

USVOJENI TEKSTOVI

P9_TA(2020)0225

Utvrđivanje da postoji očita opasnost da Republika Poljska teško prekrši vladavinu prava

Rezolucija Europskog parlamenta od 17. rujna 2020. o Prijedlogu odluke Vijeća o utvrđivanju da postoji očita opasnost da Republika Poljska teško prekrši vladavinu prava (COM(2017)0835 – 2017/0360R(NLE))

Europski parlament,

- uzimajući u obzir Prijedlog odluke Vijeća (COM(2017)0835),
- uzimajući u obzir Ugovor o Europskoj uniji, a posebno njegov članak 2. i članak 7. stavak 1.,
- uzimajući u obzir Povelju Europske unije o temeljnim pravima,
- uzimajući u obzir Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda i njezine protokole,
- uzimajući u obzir Opću deklaraciju o ljudskim pravima,
- uzimajući u obzir međunarodne sporazume UN-a o ljudskim pravima, kao što je Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima;
- uzimajući u obzir Konvenciju Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji (Istanbulska konvencija),
- uzimajući u obzir svoju Zakonodavnu rezoluciju od 20. travnja 2004. o Komunikaciji Komisije o članku 7. Ugovora o Europskoj uniji: Poštovanje i promicanje vrijednosti na kojima se temelji Unija¹,
- uzimajući u obzir Komunikaciju Komisije Vijeću i Europskom parlamentu od 15. listopada 2003. o članku 7. Ugovora o Europskoj uniji – Poštovanje i promicanje vrijednosti na kojima se temelji Unija²,

¹ SL C 104 E, 30.4.2004., str. 408.

² COM(2003)0606.

- uzimajući u obzir Komunikaciju Komisije Europskom parlamentu i Vijeću od 11. ožujka 2014., „Novi okvir EU-a za jačanje vladavine prava”¹,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 13. travnja 2016. o stanju u Poljskoj²,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 14. rujna 2016. o nedavnim događajima u Poljskoj i njihovu utjecaju na temeljna prava utvrđena u Povelji Europske unije o temeljnim pravima³,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 15. studenoga 2017. o stanju vladavine prava i demokracije u Poljskoj⁴,
- uzimajući u obzir da je Komisija u siječnju 2016. aktivirala strukturirani dijalog u sklopu okviru EU-a za vladavinu prava,
- uzimajući u obzir Preporuku Komisije (EU) 2016/1374 od 27. srpnja 2016. u pogledu vladavine prava u Poljskoj⁵,
- uzimajući u obzir Preporuku Komisije (EU) 2017/146 od 21. prosinca 2016. u pogledu vladavine prava u Poljskoj kojom se dopunjuje Preporuka (EU) 2016/1374⁶,
- uzimajući u obzir Preporuku Komisije (EU) 2017/1520 od 26. srpnja 2017. u pogledu vladavine prava u Poljskoj kojom se dopunjuju preporuke (EU) 2016/1374 i (EU) 2017/146⁷,
- uzimajući u obzir Preporuku Komisije (EU) 2018/103 od 20. prosinca 2017. u pogledu vladavine prava u Poljskoj kojom se dopunjuju preporuke (EU) 2016/1374, (EU) 2017/146 i (EU) 2017/1520⁸,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 1. ožujka 2018. o odluci Komisije o aktiviranju članka 7. stavka 1. UEU-a u pogledu situacije u Poljskoj⁹,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 14. studenoga 2019. o kriminalizaciji spolnog odgoja u Poljskoj¹⁰,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 18. prosinca 2019. o javnoj diskriminaciji i govoru mržnje protiv pripadnika zajednice LGBTI, uključujući „zone bez LGBTI-ja”¹¹,

¹ COM(2014)0158.

² Usvojeni tekstovi, P8_TA(2016)0123.

³ Usvojeni tekstovi, P8_TA(2016)0344.

⁴ Usvojeni tekstovi, P8_TA(2017)0442.

⁵ SL L 217, 12.8.2016., str. 53.

⁶ SL L 22, 27.1.2017., str. 65.

⁷ SL L 228, 2.9.2017., str. 19.

⁸ SL L 17, 23.1.2018., str. 50.

⁹ Usvojeni tekstovi, P8_TA(2018)0055.

¹⁰ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2019)0058.

¹¹ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2019)0101.

- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 16. siječnja 2019. o stanju temeljnih prava u Europskoj uniji 2017. godine¹ ,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 3. svibnja 2018. o medijskom pluralizmu i slobodi medija u Europskoj uniji² ,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 16. siječnja 2020. o saslušanjima u tijeku u skladu s člankom 7. stavkom 1. UEU-a u pogledu Poljske i Mađarske³ ,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 17. travnja 2020. o usklađenom djelovanju EU-a za suzbijanje pandemije bolesti COVID-19 i njezinih posljedica⁴ ,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 25. listopada 2016. s preporukama Komisiji o uspostavi mehanizma EU-a za demokraciju, vladavinu prava i temeljna prava⁵ ,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 13. veljače 2019. o nazadovanju u području prava žena i rodne ravnopravnosti u EU-u⁶ ,
- uzimajući u obzir Rezoluciju od 28. studenoga 2019. o pristupanju EU-a Istanbulskoj konvenciji i drugim mjerama za borbu protiv rodno uvjetovanog nasilja⁷,
- uzimajući u obzir svoju Zakonodavnu rezoluciju od 4. travnja 2019. o Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o zaštiti proračuna Unije u slučaju općih nedostataka u pogledu vladavine prava u državama članicama⁸,
- uzimajući u obzir svoju Zakonodavnu rezoluciju od 17. travnja 2019. o Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi programa Prava i vrijednosti⁹,
- uzimajući u obzir četiri postupka zbog povrede prava koje je Komisija pokrenula protiv Poljske u vezi s reformom poljskog pravosudnog sustava, od kojih su prva dva rezultirala presudama Suda¹⁰ kojima je utvrđeno kršenje članka 19. stavka 1. Ugovora o Europskoj uniji kojim je utvrđeno načelo djelotvorne sudske zaštite, dok su ostala dva postupka još u tijeku,
- uzimajući u obzir tri saslušanja Poljske koja je 2018. održalo Vijeće za opće poslove u okviru postupka iz članka 7. stavka 1. UEU-a,
- uzimajući u obzir izvješće o službenom putovanju od 3. prosinca 2018., nakon službenog posjeta Odbora za građanske slobode, pravosuđe i unutarnje poslove Varšavi

¹ Usvojeni tekstovi, P8_TA(2019)0032.

² Usvojeni tekstovi, P8_TA(2018)0204.

³ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2020)0014.

⁴ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2020)0054.

⁵ Usvojeni tekstovi, P8_TA(2016)0409.

⁶ Usvojeni tekstovi, P8_TA(2019)0111.

⁷ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2019)0080.

⁸ Usvojeni tekstovi, P8_TA(2019)0349.

⁹ Usvojeni tekstovi, P8_TA(2019)0407.

¹⁰ Presuda Suda Europske unije od 24. lipnja 2019., Komisija protiv Poljske, C-619/18, ECLI:EU:C:2019:531. Presuda Suda Europske unije od 5. studenog 2019., Komisija protiv Poljske, C-192/18, ECLI:EU:C:2019:924.

od 19. do 21. rujna 2018., i saslušanja koja je o vladavini prava u Poljskoj održao taj odbor 20. studenoga 2018. i 23. travnja 2020.,

- uzimajući u obzir godišnja izvješća Agencije Europske unije za temeljna prava i Europskog ureda za borbu protiv prijevara,
 - uzimajući u obzir preporuke Svjetske zdravstvene organizacije (WHO) iz 2018. o spolnom i reproduktivnom zdravlju i pravima adolescenata,
 - uzimajući u obzir presudu Europskog suda za ljudska prava od 24. srpnja 2014., Al Nashiri protiv Poljske (predmet br. 28761/11),
 - uzimajući u obzir članak 89. i članak 105. stavak 5. Poslovnika,
 - uzimajući u obzir mišljenje Odbora za prava žena i rodnu jednakost,
 - uzimajući u obzir privremeno izvješće Odbora za građanske slobode, pravosuđe i unutarnje poslove (A9-0138/2020),
- A. budući da se Unija temelji na vrijednostima poštovanja ljudskog dostojanstva, slobode, demokracije, jednakosti, vladavine prava i poštovanja ljudskih prava, uključujući prava pripadnika manjina, koje su utvrđene u članku 2. Ugovora o Europskoj uniji te koje se odražavaju u Povelji Europske unije o temeljnim pravima i uvrštene su u međunarodne sporazume o ljudskim pravima;
- B. budući da, suprotno članku 258. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, područje primjene članka 7. Ugovora o Europskoj uniji nije ograničeno na područja pokrivena pravom Unije, kao što je navedeno u Komunikaciji Komisije od 15. listopada 2003., te budući da Unija stoga može ocjenjivati postojanje očite opasnosti od teškog kršenja zajedničkih vrijednosti iz članka 2. Ugovora o Europskoj uniji ne samo u slučaju kršenja u tom ograničenom području, nego i kršenja u području u kojem država članica djeluje samostalno;
- C. budući da se svaka očita opasnost od toga da bi neka država članica mogla teško prekršiti vrijednosti iz članka 2. Ugovora o Europskoj uniji ne odnosi samo na pojedinačne države članice u kojima se takav rizik pojavljuje nego negativno utječe i na druge države članice, njihovo uzajamno povjerenje i samu prirodu Unije;
- D. budući da su se države članice, u skladu s člankom 49. Ugovora o Europskoj uniji, slobodno i dobrovoljno obvezale na poštovanje zajedničkih vrijednosti iz njegova članka 2.;
1. navodi da Parlament izražava zabrinutost oko sljedećih pitanja:
 - funkcioniranja zakonodavnog i izbornog sustava,
 - neovisnosti pravosuđa i prava sudaca,
 - zaštita temeljnih prava;
 2. ponavlja svoje stajalište, izraženo u nekoliko rezolucija o stanju vladavine prava i demokracije u Poljskoj, da činjenice i tendencije navedene u ovoj rezoluciji razmatrane

zajedno predstavljaju sistemsku prijetnju vrijednostima iz članka 2. Ugovora o Europskoj uniji (UEU) i očitu opasnost od njegova teškog kršenja;

3. izražava duboku zabrinutost zbog toga što, unatoč tome što su u Vijeću održana tri saslušanja s poljskim tijelima, a u Odboru Europskog parlamenta za građanske slobode, pravosuđe i unutarnje poslove više razmjena gledišta uz prisutnost poljskih tijela, i unatoč alarmantnim izvješćima Ujedinjenih naroda, Organizacije za europsku sigurnost i suradnju (OEES) i Vijeća Europe te četirima postupcima zbog povrede prava koje je pokrenula Komisija, stanje vladavine prava u Poljskoj ne samo da nije riješeno nego se ozbiljno pogoršalo od pokretanja postupka iz članka 7. stavka 1. UEU-a; mišljenja je da rasprave u Vijeću u okviru postupka iz članka 7. stavka 1. UEU-a nisu bile ni redovite ni strukturirane te da se njima nisu u dovoljnoj mjeri riješila bitna pitanja koja su opravdala pokretanje postupka niti je na odgovarajući način utvrđen učinak koji djelovanje poljske vlade ima na vrijednosti iz članka 2. UEU-a;
4. napominje da obrazloženi prijedlog Komisije od 20. prosinca 2017. u skladu s člankom 7. stavkom 1. UEU-a u pogledu vladavine prava u Poljskoj: Prijedlog odluke Vijeća o utvrđivanju da postoji očita opasnost da Republika Poljska teško prekrši vladavinu prava¹ ima ograničeni doseg, konkretno u pogledu stanja vladavine prava u Poljskoj u strogom smislu neovisnosti pravosuđa; smatra da je hitno potrebno proširiti područje primjene obrazloženog prijedloga uključivanjem jasnih rizika od ozbiljnih povreda drugih temeljnih vrijednosti Unije, posebno demokracije i poštovanja ljudskih prava;
5. smatra da je najnoviji razvoj događaja na saslušanjima koja su u tijeku u skladu s člankom 7. stavkom 1. UEU-a ponovo ukazao na hitnu potrebu za komplementarnim i preventivnim mehanizmom Unije za demokraciju, vladavinu prava i temeljna prava, kako je Parlament predložio u svojoj Rezoluciji od 25. listopada 2016.;
6. ponavlja svoje stajalište o Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o zaštiti proračuna Unije u slučaju općih nedostataka u pogledu vladavine prava u državama članicama, uključujući potrebu za zaštitom prava korisnika, te poziva Vijeće da što prije započne međuinstitucijske pregovore;
7. ponovno ističe svoje stajalište u pogledu proračunske omotnice za novi program Prava i vrijednosti u okviru budućeg višegodišnjeg financijskog okvira te poziva Vijeće i Komisiju da se nacionalnim i lokalnim organizacijama civilnog društva osiguraju odgovarajuća sredstva za jačanje potpore na lokalnoj razini demokraciji, vladavini prava i temeljnim pravima u državama članicama, što se odnosi i na Poljsku;

Funkcioniranje zakonodavnog i izbornog sustava u Poljskoj

Korištenje ovlasti revizije ustava od strane poljskog parlamenta

8. osuđuje činjenicu da je poljski parlament preuzeo ovlasti revizije ustava koje nije imao kada je postupivši kao redovna zakonodavna vlast donio Zakon od 22. prosinca 2015. o

¹ COM(2017)0835.

izmjeni Zakona o Ustavnom sudu¹ i Zakon od 22. srpnja 2016. o Ustavnom sudu², kako je Ustavni sud utvrdio u svojim presudama od 9. ožujka³, 11. kolovoza⁴ i 7. studenoga 2016.⁵⁶;

9. žali, nadalje, zbog toga što je u vrijeme kada više nije bilo moguće efektivno zajamčiti neovisnu ocjenu ustavnosti zakona poljski parlament donio brojne posebno osjetljive zakonodavne akte, kao što su Zakon od 30. prosinca 2015. o izmjeni Zakona o državnim službenicima i određenih drugih zakona⁷, Zakon od 15. siječnja 2016. o izmjeni Zakona o policiji i određenih drugih zakona⁸, Zakon od 28. siječnja 2016. uredbe o provedbi Zakona o državnom odvjetništvu⁹ i Zakon od 28. siječnja 2016. - pravila o provedbi Zakona o državnom odvjetništvu¹⁰, Zakon od 18. ožujka 2016. o izmjeni Zakona o pravobranitelju i određenih drugih zakona¹¹, Zakon od 22. lipnja 2016. o Nacionalnom vijeću za medije¹² i Zakon od 10. lipnja 2016. o borbi protiv terorizma i određeni drugi zakoni¹³, čime je do temelja reorganiziran pravosudni sustav¹⁴;

Primjena ubrzanih zakonodavnih postupaka

10. žali zbog toga što se poljski parlament često koristi ubrzanim zakonodavnim postupcima za donošenje ključnog zakonodavstva kojim se preoblikuje organizacija i funkcioniranje pravosuđa, bez svrsishodnog savjetovanja s dionicima, uključujući pravosudnu zajednicu¹⁵;

Izborni zakon i organizacija izbora

-
- ¹ Ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o zmianie ustawy o Trybunale Konstytucyjnym (Dz.U. 2015 poz. 2217).
- ² Ustawa z dnia 22 lipca 2016 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz.U. 2016 poz. 1157).
- ³ Presuda Ustavnog suda od 9. ožujka 2016., K 47/15.
- ⁴ Presuda Ustavnog suda od 11. kolovoza 2016., K 39/16.
- ⁵ Presuda Ustavnog suda od 7. studenoga 2016., K 44/16.
- ⁶ Vidi Mišljenje Venecijanske komisije od 14. listopada 2016. o Zakonu od 22. srpnja 2016. o Ustavnom sudu, Mišljenje br. 860/2016, točka 127.; Obrazloženi prijedlog Komisije od 20. prosinca 2017., točke 91. i dalje.
- ⁷ Ustawa z dnia 30 grudnia 2015 r. o zmianie ustawy o służbie cywilnej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2016 poz. 34).
- ⁸ Ustawa z dnia 15 stycznia 2016 r. o zmianie ustawy o Policji oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2016 poz. 147).
- ⁹ Ustawa z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze (Dz.U. 2016 poz. 177).
- ¹⁰ Ustawa z dnia 28 stycznia 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę - Prawo o prokuraturze (Dz.U. 2016 poz. 178).
- ¹¹ Ustawa z dnia 18 marca 2016 r. o zmianie ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2016 poz. 677).
- ¹² Ustawa z dnia 22 czerwca 2016 r. o Radzie Mediów Narodowych (Dz.U. 2016 poz. 929).
- ¹³ Ustawa z dnia 10 czerwca 2016 r. o działaniach antyterrorystycznych (Dz.U. 2016 poz. 904).
- ¹⁴ Vidi Obrazloženi prijedlog Komisije od 20. prosinca 2017., točke 112. – 119.
- ¹⁵ Europska mreža sudbenih vijeća (ENCJ), Varšavska deklaracija od 3. lipnja 2016.

11. sa zabrinutošću primjećuje da je OESS zaključio da su medijska pristranost i netolerantna retorika u okviru izborne kampanje za parlamentarne izbore u listopadu 2019. bile velikim izvorom zabrinutosti¹ te da su, unatoč tome što su svi kandidati mogli slobodno voditi kampanje, viši državni dužnosnici javno financirana događanja iskorištavali za promidžbu vlastitih kampanja; nadalje napominje da je dominacija vladajuće stranke u javnim medijima dodatno povećala njezinu prednost²; žali zbog neprijateljstva, prijatni medijima, netolerantne retorike i slučajeva zlouporabe državnih sredstava koji su zasjenili postupak poljskih predsjedničkih izbora održanih u lipnju i srpnju 2020.³
12. zabrinut je zbog toga što će novo vijeće Vrhovnog suda za izvanrednu kontrolu i javne poslove (dalje u tekstu „Izvanredno vijeće”), koje se sastoji većinom od članova koje je predložilo novo Državno sudbeno vijeće i za koje postoji opasnost da Sud Europske unije (dalje u tekstu „Sud“) ocijeni da ne ispunjava uvjete da bude smatrano neovisnim sudom, donositi odluke o valjanosti općih izbora te ispitivati sporove u vezi s izborima; napominje da to izaziva ozbiljnu zabrinutost u pogledu diobe vlasti i funkcioniranja poljske demokracije jer će zbog toga sudsko preispitivanje izbornih sporova biti posebno podložno političkom utjecaju, što može dovesti do pravne nesigurnosti u pogledu valjanosti takva preispitivanja⁴;
13. napominje da Venecijanska komisija u svojem Kodeksu dobre prakse u izbornim pitanjima iz 2002.⁵ pruža jasne smjernice za održavanje parlamentarnih izbora tijekom izvanrednih stanja, što se odnosi i na epidemije; napominje da se, iako je Kodeksom predviđena mogućnost izvanrednih načina glasovanja, sve izmjene kojima se oni uvode mogu smatrati u skladu s najboljim europskim praksama samo „ako je zajamčeno načelo slobodnog glasovanja”; smatra da to nije slučaj s izmjenama izbornog okvira za predsjedničke izbore koji su se trebali održati 10. svibnja 2020. jer bi se njima moglo spriječiti da izbori budu poštene, tajni i jednaki, uz puno poštovanje prava na privatnost⁶ i u skladu s Uredbom (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća⁷;

¹ OESS/ODIHR, Izjava o preliminarnim nalazima i zaključcima nakon ograničene misije za promatranje izbora, 14. listopada 2019.

² OESS/ODIHR, Završno izvješće o ograničenoj misiji za promatranje izbora od 13. listopada 2019. o parlamentarnim izborima, Varšava, 14. veljače 2020.

³ OESS/ODIHR, Posebna misija za procjenu izbora, Izjava o preliminarnim nalazima i zaključci o drugom krugu predsjedničkih izbora održanih 12. srpnja 2020. u Varšavi, 13. srpnja 2020.

⁴ Venecijanska komisija, Mišljenje od 8. i 9. prosinca 2017., CDL-AD(2017)031, točka 43.; Preporuka Komisije (EU) 2018/103 od 20. prosinca 2017. u pogledu vladavine prava u Poljskoj kojom se dopunjuju preporuke (EU) 2016/1374, (EU) 2017/146 i (EU) 2017/1520 (SL L 17, 23.1.2018., str. 50.), čl. 25.

⁵ Venecijanska komisija, CDL-AD (2002) 23, Mišljenje br. 190/2002, Kodeks dobre prakse u izbornim pitanjima. Smjernice i izvješće s objašnjenjima, 30. listopada 2002.; Vidi i Venecijanska komisija, CDL-PI (2020) 005rev-e Izvješće – Poštovanje demokracije, ljudskih prava i vladavine prava tijekom izvanrednih stanja – Razmatranja, str. 23.

⁶ Vidi i OESS/ODIHR, Mišljenje o nacrtu akta o posebnim pravilima za provođenje općih izbora predsjednika Republike Poljske naloženog 2020. (dokument Senata br. 99), 27. travnja 2020.

⁷ Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka) (SL L 119, 4.5.2016., str. 1.).

nadalje napominje da su te izmjene u suprotnosti sa sudskom praksom poljskog Ustavnog suda koja je razvijena kada je ocjena ustavnosti još bila na snazi i u kojoj je navedeno da se izborni zakon ne smije mijenjati 6 mjeseci prije izbora; sa zabrinutošću napominje da je najava o odgodi predsjedničkih izbora stigla samo 4 dana prije predviđenog datuma;

Neovisnost pravosuđa i ostalih institucija te prava sudaca u Poljskoj

Reforma pravosudnog sustava – opća razmatranja

14. uviđa da je, iako je organizacija pravosudnog sustava u nacionalnoj nadležnosti, Sud u više navrata presudio da države članice pri izvršavanju te nadležnosti moraju poštovati svoje obveze u skladu s pravom Unije; ponavlja da su nacionalni suci i europski suci, koji primjenjuju pravo Unije, zbog čega je njihova neovisnost zajednička briga Unije, uključujući Sud, koji mora osigurati poštovanje vladavine prava kako je utvrđeno u članku 19. UEU-a i članku 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (dalje u tekstu „Povelja”) u području primjene prava Unije; poziva poljske vlasti da podupiru i održavaju neovisnost poljskih sudova;

Sastav i funkcioniranje Ustavnog suda

15. podsjeća da su zakoni o Ustavnom sudu doneseni 22. prosinca 2015. i 22. srpnja 2016., kao i paket od tri zakon donesen krajem 2016.¹, ozbiljno utjecali na neovisnost i legitimitet Ustavnog suda te da je Ustavni sud zakone od 22. prosinca 2015. i 22. srpnja 2016. proglasio neustavnima 9. ožujka 2016., odnosno 11. kolovoza 2016.; podsjeća da te presude u to vrijeme nisu bile objavljene niti su ih poljske vlasti provele; ozbiljno žali zbog činjenice da se ustavnost poljskih zakona u Poljskoj više ne može učinkovito jamčiti od stupanja na snagu navedenih zakonodavnih promjena²; poziva Komisiju da razmotri pokretanje postupka zbog povrede prava u vezi sa zakonodavstvom o Ustavnom sudu, njegovim nezakonitim sastavom i njegovom ulogom u sprečavanju poštovanja prethodne odluke Suda Europske unije od 19. studenog 2019.³;

Mirovinski i stegovni sustav te sustav imenovanja sudaca Vrhovnog suda

16. podsjeća da je 2017. zbog promjena u načinu imenovanja kandidata za mjesto prvog predsjednika Vrhovnog suda (dalje u tekstu „prvi predsjednik”) sudjelovanje sudaca Vrhovnog suda u postupku odabira postalo besmisleno; osuđuje činjenicu da se Zakonom od 20. prosinca 2019. o izmjeni Zakona o organizaciji zajedničkih sudova,

¹ Ustawa z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz.U. 2016 poz. 2072); ustawa z dnia 30 listopada 2016 r. o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego (Dz.U. 2016 poz. 2073); Ustawa z dnia 13 grudnia 2016 r. - Przepisy wprowadzające ustawę o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym oraz ustawę o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego (Dz.U. 2016 poz. 2074).

² Venecijanska komisija, Mišljenje od 14. i 15. listopada 2016., točka 128.; UN, Odbor za ljudska prava, Zaključna opažanja u okviru sedmog periodičnog izvješća za Poljsku, 31. listopada 2016., točke 7. i 8.; Preporuka Komisije (EU) 2017/1520.

³ Presuda Suda Europske unije od 19. studenoga 2019., A.K. i ostali protiv Sąd Najwyższy, C-585/18, C-624/18 i C-625/18, ECLI:EU:C:2019:982.

Zakona o Vrhovnom sudu i određenih drugih akata¹ („Zakon od 20. prosinca 2019.”) još više smanjuje sudjelovanje sudaca u postupku odabira prvog predsjednika uvođenjem mjesta vršitelja dužnosti prvog predsjednika Vrhovnog suda (dalje u tekstu „vršitelj dužnosti prvog predsjednika”) kojeg je imenovao predsjednik Republike Poljske te smanjenjem kvoruma u trećem krugu na 32 od 125 sudaca, čime se zapravo napušta model podjele vlasti između predsjednika i pravosudne zajednice sadržan u članku 183. stavku 3. poljskog Ustava;²

17. sa zabrinutošću primjećuje nepravilnosti u vezi s imenovanjem vršitelja dužnosti prvog predsjednika i njegovo daljnje djelovanje; duboko je zabrinut zbog toga što postupak izbora kandidata za dužnost prvog predsjednika nije bio u skladu s člankom 183. poljskog Ustava ili Poslovníkom Vrhovnog suda te je prekršio osnovne standarde vijećanja među članovima Opće skupštine sudaca Vrhovnog suda (dalje u tekstu „Opća skupština”); sa žaljenjem napominje da bi sumnje u valjanost izbornog postupka u Općoj skupštini te nepristranost i neovisnost vršitelja dužnosti predsjednika tijekom izbornog postupka mogle ugroziti diobu vlasti i legitimitet novog prvog predsjednika Vrhovnog suda kojeg je 25. svibnja 2020. imenovao predsjednik Poljske te bi stoga mogle dovesti u pitanje neovisnost Vrhovnog suda; napominje da je predsjednik Poljske na sličan način prekršio zakon kada je imenovao predsjednika Ustavnog suda;
18. dijeli zabrinutost Komisije zbog činjenice da predsjednik Republike Poljske (a u nekim slučajevima i ministar pravosuđa) ima ovlasti utjecati na stegovne postupke protiv sudaca Vrhovnog suda imenovanjem dužnosnika zaduženog za stegovni postupak koji će istražiti slučaj, čime se iz tekućeg postupka isključuje dužnosnik Vrhovnog suda zadužen za stegovni postupak, što izaziva zabrinutost u pogledu diobe vlasti i utječe na neovisnost pravosuđa³;
19. podsjeća da je Sud Europske unije u svojoj presudi od 24. lipnja 2019.⁴ utvrdio da je snižavanje dobi za umirovljenje sudaca Vrhovnog suda u suprotnosti s pravom Unije te da se njime krši načelo nesmjernjivosti sudaca, a time i načelo neovisnosti pravosuđa, nakon što je odlukom od 17. prosinca 2018.⁵ prethodno odobrio zahtjev Komisije za privremene mjere u toj stvari; napominje da su poljske vlasti donijele Zakon od 21. studenog 2018. o izmjeni Zakona o Vrhovnom sudu kako bi postupile u skladu s odlukom Suda Europske unije⁶, što je jedini slučaj u kojem su poništile izmjene zakonodavnog okvira kojim se uređuje pravosudni sustav u vezi s odlukom Suda Europske unije;

¹ Ustawa z dnia 20 grudnia 2019 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2020 poz. 190).

² Venecijanska komisija i DGI Vijeća Europe, Hitno zajedničko mišljenje od 16. siječnja 2020., CDL-PI(2020) 002, točka 51.

³ Vidi Obrazloženi prijedlog Komisije od 20. prosinca 2017., COM(2017)0835, točka 133. Vidi također: OESS-ODIHR, Mišljenje o pojedinim odredbama nacrtá zakona o Vrhovnom sudu Poljske (od 26. rujna 2017.), 13. studenoga 2017., točka 33.

⁴ Presuda Suda Europske unije od 24. lipnja 2019., Komisija protiv Poljske, C-619/18, ECLI:EU:C:2019:531.

⁵ Rješenje Suda Europske unije od 17. prosinca 2018., Komisija protiv Poljske, C-619/18 R, ECLI:EU:C:2018:1021.

⁶ Ustawa z dnia 21 listopada 2018 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym (Dz.U. 2018 poz. 2507).

Sastav i funkcioniranje stegovnog vijeća i izvanrednog vijeća Vrhovnog suda

20. podsjeća da su 2018. osnovana dva nova vijeća u okviru Vrhovnog suda, i to Stegovno vijeće i Izvanredno vijeće, u koja su raspoređeni novoimenovani suci koje je izabralo novo Državno sudsko vijeće i kojima su povjerene posebne ovlasti, uključujući ovlast Izvanrednog vijeća da ukine pravomoćne presude koje su donijeli niži sudovi ili sam Vrhovni sud u okviru izvanrednog preispitivanja te ovlast Stegovnog vijeća da pokreće stegovne postupke protiv drugih sudaca Vrhovnog suda i redovnih sudova, čime je de facto stvoren „Vrhovni sud unutar Vrhovnog suda”;¹
21. podsjeća na to da je Sud Europske unije u svojoj presudi od 19. studenoga 2019.², odgovarajući na zahtjev Vrhovnog suda za prethodnu odluku (Vijeće za radno pravo i socijalno osiguranje, dalje u tekstu „Radno vijeće”) u vezi sa Stegovnim vijećem, presudio da su nacionalni sudovi dužni zanemariti odredbe nacionalnog prava kojima se nadležnost za odlučivanje u predmetu u kojem se može primijeniti pravo Unije dodjeljuje tijelu koje ne ispunjava uvjete neovisnosti i nepristranosti;
22. napominje da je Vrhovni sud (Radno vijeće) koji je uputio zahtjev kasnije u svojoj presudi od 5. prosinca 2019.³ zaključio da Stegovno vijeće ne ispunjava uvjete u skladu s kojima bi se smatralo neovisnim i nepristranim sudom u okviru poljskog i Unijinog zakonodavstva te da je Vrhovni sud (Građansko, Kazнено i Radno vijeće) 23. siječnja 2020.⁴ donio rezoluciju u kojoj je ponovio da Stegovno vijeće nije sud zbog nedostatka neovisnosti i da se stoga njegove presude ne mogu smatrati presudama zakonito postavljenog suda; s dubokom zabrinutošću napominje da su poljske vlasti izjavile da te odluke nemaju pravni značaj kada je riječ o daljnjem funkcioniranju stegovnog vijeća i novog Državnog sudbenog vijeća te da je Ustavni sud 20. travnja 2020.⁵ proglasio rezoluciju Vrhovnog suda neustavnom, čime se stvara opasna dvojnost pravosuđa u Poljskoj, čime se otvoreno krši nadređenost prava Unije, a posebno članka 19. stavka 1. UEU-a, kako ga tumači Sud Europske unije, jer se njome sprječava poljske sudove da učinkovito primjenjuju presudu Suda Europske unije od 19. studenog 2019.⁶ na poljskim sudovima⁷;
23. prima na znanje odluku Suda Europske unije od 8. travnja 2020.⁸ kojom se Poljskoj nalaže da odmah obustavi primjenu nacionalnih odredbi o ovlastima Stegovnog vijeća

¹ OESS-ODIHR, Mišljenje od 13. studenoga 2017., str. 7. – 20.; Venecijanska komisija, Mišljenje od 8. i 9. prosinca 2017., točka 43.; Preporuka Komisije (EU) 2018/103, čl. 25.; GRECO, Dopuna četvrtom krugu izvješća o ocjeni Poljske (članak 34.) od 18. do 22. lipnja 2018., točka 31.; Venecijanska komisija i DGI Vijeća Europe, Hitno zajedničko mišljenje od 16. siječnja 2020., točka 8.

² Presuda Suda Europske unije od 19. studenoga 2019., A.K. i ostali protiv Sąd Najwyższy, C-585/18, C-624/18 i C-625/18, ECLI:EU:C:2019:982.

³ Presuda Ustavnog suda od 5. prosinca 2019., III PO 7/19

⁴ Rezolucija Zajedničke komore za građansko, kazнено i radno pravo Vrhovnog suda od 23. siječnja 2020., BSA I-4110-1/2020.

⁵ Presuda Ustavnog suda od 20. travnja 2020., U 2/20.

⁶ Venecijanska komisija i DGI Vijeća Europe, Hitno zajedničko mišljenje od 16. siječnja 2020., točka 38.

⁷ Venecijanska komisija i DGI Vijeća Europe, Hitno zajedničko mišljenje od 16. siječnja 2020., točka 38.

⁸ Rješenje Suda Europske unije od 8. travnja 2020., Komisija protiv Poljske, C-791/19 R, ECLI:EU:C:2020:277.

te poziva poljske vlasti da je odmah izvrše; poziva poljske vlasti da u potpunosti poštuju nalog i poziva Komisiju da Sudu Europske unije podnese dodatni zahtjev kojim traži da se u slučaju trajne neusklađenosti naloži plaćanje novčane kazne; poziva Komisiju da hitno pokrene postupak zbog povrede prava u vezi s nacionalnim odredbama o ovlastima Izvanrednog vijeća jer njegov sastav pati od istih nedostataka kao i Stegovno vijeće;

Sastav i funkcioniranje novog Državnog sudbenog vijeća

24. podsjeća da je odluka o osnivanju sudbenog vijeća u nadležnosti država članica, ali da se u slučaju osnivanja takvog vijeća mora zajamčiti njegova neovisnost u skladu s europskim standardima i ustavom države članice; podsjeća da je nakon reforme Državnog sudbenog vijeća 2017. i 2018., tijela nadležnog za zaštitu neovisnosti sudova i sudaca u skladu s člankom 186. stavkom 1. poljskog Ustava, na temelju Zakona od 8. prosinca 2017. kojim se izmjenjuje Zakon o Državnom sudbenom vijeću i određenim drugim aspektima¹, pravosudna zajednica u Poljskoj izgubila ovlast da delegira predstavnike u Državno sudbeno vijeće, a time i utjecaj na zapošljavanje i promaknuće sudaca; podsjeća da su prije reforme iz 15 od 25 članova Državnog sudbenog vijeća bili suci koje su izabrali kolege, dok od reforme iz 2017. te suce bira poljski parlament; duboko žali zbog toga što je ta mjera, zajedno s prijevremenom obustavom početkom 2018. mandata svih članova imenovanih u skladu sa starim pravilima, dovela do dalekosežne politizacije Državnog sudbenog vijeća²;
25. podsjeća da je Vrhovni sud, provodeći kriterije koje je utvrdio Sud u svojoj presudi od 19. studenoga 2019., u svojoj presudi od 5. prosinca 2019. i u svojim odlukama od 15. siječnja 2020.³ te u svojoj rezoluciji od 23. siječnja 2020. zaključio da odlučujuća uloga novog Državnog sudbenog vijeća u odabiru sudaca novoosnovanog Stegovnog vijeća narušava neovisnost i nepristranost potonjeg⁴; zabrinut je zbog pravnog statusa sudaca koje je imenovalo i promaknulo Državno sudbeno vijeće u svojem aktualnom sastavu te zbog utjecaja koji njihovo sudjelovanje u donošenju odluka može imati na valjanost i zakonitost postupaka;

¹ Ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2018 poz. 3).

² Savjetodavno vijeće europskih sudaca, mišljenja Predsjedništva od 7. travnja 2017. i 12. listopada 2017.; OESS/ODIHR, Konačno mišljenje o nacrtima izmjena Zakona o Državnom sudbenom vijeću, 5. svibnja 2017.; Venecijanska komisija, Mišljenje od 8. i 9. prosinca 2017., točke 5 – 7.; GRECO, Ad hoc izvješće o Poljskoj (članak 34.) od 19. do 23. ožujka 2018. i Dopuna od 18. do 22. lipnja 2018.; Venecijanska komisija i DGI Vijeća Europe, Hitno zajedničko mišljenje od 16. siječnja 2020., točke 42. i 61.

³ Odluka Vrhovnog suda od 15. siječnja 2020., III PO 8/18. Odluka Vrhovnog suda od 15. siječnja 2020., III PO 9/18.

⁴ O toj temi vidi i sljedeće predmete koji su trenutačno pred Europskim sudom za ljudska prava: Reczkowicz i još dvoje protiv Poljske (zahtjevi br. 43447/19, 49868/19 i 57511/19), Grzęda protiv Poljske (br. 43572/18) Xero Flor w Polsce sp. z o.o. protiv Poljske (br. 4907/18), Broda protiv Poljske and Bojara protiv Poljske (br. 26691/18 i 27367/18), Żurek protiv Poljske (br. 39650/18) i Sobczyńska i drugi protiv Poljske (br. 62765/14, 62769/14, 62772/14 and 11708/18).

26. podsjeća da je Europska mreža sudbenih vijeća 17. rujna 2018. suspendirala novo Državno sudbeno vijeće zbog toga što više ne ispunjava uvjet neovisnosti u odnosu na izvršnu i zakonodavnu vlast te da je pokrenula postupak isključenja u travnju 2020.¹;
27. poziva Komisiju da pokrene postupak zbog povrede prava protiv Zakona od 12. svibnja 2011. o Državnom sudbenom vijeću² kako je izmijenjen 8. prosinca 2017. i da od Suda Europske unije zatraži da uvođenjem privremenih mjera obustavi djelovanje novog Državnog sudbenog vijeća;

Pravila o organizaciji redovnih sudova, imenovanju predsjednika sudova i mirovinskom sustavu za suce zajedničkih sudova

28. žali što je ministar pravosuđa, koji je u okviru poljskog sustava i glavni državni odvjetnik, dobio diskrecijsku ovlast imenovanja i razrješenja predsjednika nižih sudova tijekom prijelaznog razdoblja od šest mjeseci te što je u razdoblju između 2017. i 2018. zamijenio više od stotinu predsjednika i potpredsjednika sudova; primjećuje da je nakon tog razdoblja ovlast razrješenja predsjednika sudova ostala u rukama ministra pravosuđa, a da pritom nije postojala efektivna kontrola te ovlasti; nadalje napominje da je ministar pravosuđa dobio i druge „stegovne” ovlasti u odnosu na predsjednike sudova, i predsjednike viših sudova, koji pak sada imaju velike administrativne ovlasti u odnosu na predsjednike nižih sudova³; žali zbog tog velikog koraka unatrag u pogledu vladavine prava i neovisnosti pravosuđa u Poljskoj⁴;
29. žali zbog toga što je Zakonom od 20. prosinca 2019. koji je stupio na snagu 14. veljače 2020. izmijenjen sastav skupština sudaca te što su neke ovlasti tih tijela pravosudne samouprave prenesene na vijeća predsjednika sudova koja je imenovao ministar pravosuđa⁵;
30. podsjeća da je Sud Europske unije u svojoj presudi od 5. studenoga 2019.⁶ zaključio da su odredbe Zakona o izmjeni zakona o organizaciji redovnih sudova do 12. srpnja 2017.⁷, kojima se smanjuje dob umirovljenja sudaca redovnih sudova te istovremeno ministru pravosuđa omogućuje da odlučuje o produljenju njihove aktivne službe i kojima se utvrđuje različita dob umirovljenja ovisno o spolu, protivne pravu Unije;

Prava i neovisnost sudaca, uključujući novi stegovni sustav za suce

¹ Europska mreža sudbenih vijeća (ENCJ), pismo Izvršnog odbora ENCJ-a od 21. veljače 2020. Vidi također pismo Europskog udruženja sudaca od 4. svibnja 2020. u kojem izražavaju svoju podršku ENCJ-u.

² Ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz.U. 2011 nr 126 poz. 714).

³ Venecijanska komisija i DGI Vijeća Europe, Hitno zajedničko mišljenje od 16. siječnja 2020., točka 45.

⁴ Vidi također i Vijeće Europe, Predsjedništvo Savjetodavnog vijeća europskih sudaca (CCJE-BU), CCJE-BU(2018)6REV, 18. lipnja 2018.

⁵ Venecijanska komisija i DGI Vijeća Europe, Hitno zajedničko mišljenje od 16. siječnja 2020., točke 46. i 50.

⁶ Presuda Suda Europske unije od 5. studenog 2019., Komisija protiv Poljske, C-192/18, ECLI:EU:C:2019:924.

⁷ Ustawa z dnia 12 lipca 2017 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2017 poz. 1452).

31. osuđuje nove odredbe kojima se uvode daljnje stegovne povrede i sankcije za suce i predsjednike sudova jer one predstavljaju ozbiljan rizik za neovisnost pravosuđa¹; osuđuje nove odredbe kojima se zabranjuje svaka politička aktivnost sudaca, kojima se suce obvezuje da javno objave svoje članstvo u udrugama i kojima se znatno ograničava rad samoupravnih pravosudnih tijela, te čime se ograničavanjem slobode izražavanja sudaca nadilaze načela pravne sigurnosti, nužnosti i proporcionalnosti²;
32. duboko je zabrinut zbog stegovnih postupaka pokrenutih protiv sudaca i tužitelja u Poljskoj u vezi s njihovim sudskim odlukama kojima se primjenjuje pravo Unije ili javne izjave u obranu neovisnosti sudstva i vladavine prava u Poljskoj; posebno osuđuje prijetnju stegovnog postupka³ protiv više od 10 % sudaca zbog potpisivanja pisma OEES-u u vezi s pravilnom provedbom predsjedničkih izbora i zbog pružanja potpore sucima koji su žrtve represije; osuđuje kampanju sramoćenja poljskih sudaca i uključenost javnih dužnosnika u istu; poziva poljske vlasti da se uzdrže od nepravilnog korištenja disciplinskih postupaka i drugih aktivnosti kojima se podriva autoritet sudstva;
33. poziva poljske vlasti da ukinu nove odredbe (o stegovnim povredama i drugim mjerama) kojima se sudovima onemogućuje razmatranje pitanja neovisnosti i nepristranosti drugih sudaca sa stajališta prava Unije i Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, čime se suce sprječava u obnašanju njihovih dužnosti u skladu s pravom Unije, te da zanemare nacionalne odredbe koje su u suprotnosti s pravom Unije⁴;
34. pozdravlja Komisijino pokretanje postupaka zbog povrede prava u pogledu gore spomenutih novih odredbi; žali zbog toga što od 29. travnja 2020. nije ostvaren nikakav napredak; poziva Komisiju da se prioritarno bavi tim slučajem te da zatraži od Suda Europske unije primjenu ubrzanog postupka i odobravanje privremenih mjera kada je riječ o upućivanju predmeta Sudu Europske unije;

Status glavnog državnog odvjetnika i organizacija državnog odvjetništva

35. osuđuje spajanje ureda ministra pravosuđa i glavnog državnog odvjetnika, povećane ovlasti glavnog državnog odvjetnika u odnosu na sustav kaznenog progona, povećane ovlasti ministra pravosuđa u odnosu na sudstvo (Zakon od 27. srpnja 2001. o organizaciji zajedničkih sudova⁵, kako je izmijenjen) i slabu razinu kontrole tih ovlasti (Nacionalno vijeće državnih odvjetnika), što u skladu s izjavom Venecijanske komisije

¹ OEES/ODIHR, Hitno privremeno mišljenje o Zakonu izmjene Zakona o organizaciji zajedničkih sudova, Zakona o Vrhovnom sudu i određenih drugih poljskih zakona (od 20. prosinca 2019. nadalje), 14. siječnja 2020., str. 23. – 26.; Venecijanska komisija i DGI Vijeća Europe, Hitno zajedničko mišljenje od 16. siječnja 2020., točke 44. i 45.

² OEES-ODIHR, Hitno privremeno mišljenje od 14. siječnja 2020., str. 18.; Venecijanska komisija i DGI Vijeća Europe, Hitno zajedničko mišljenje od 16. siječnja 2020., točka 24.

³ Komunikacija zamjenika disciplinskog tužitelja za suce redovnih sudova, srpanj 2020., <http://rzecznik.gov.pl/wp-content/uploads/2020/07/KomunikatFWS.pdf>.

⁴ OEES-ODIHR, Hitno privremeno mišljenje od 14. siječnja 2020., str. 13.; Venecijanska komisija i DGI Vijeća Europe, Hitno zajedničko mišljenje od 16. siječnja 2020., točka 31.

⁵ Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. 2001 nr 98 poz. 1070).

dovodi do nagomilavanja prevelikog broja ovlasti koje drži jedna osoba i ima izravne negativne posljedice na neovisnost sustava kaznenog progona iz političke perspektive¹;

36. podsjeća da je Sud Europske unije u svojoj presudi od 5. studenoga 2019. zaključio da je smanjenje dobi umirovljenja državnih odvjetnika protivno pravu Unije jer se njime utvrđuje različita dob umirovljenja za muškarce i žene državne odvjetnike u Poljskoj;

Ukupna ocjena stanja vladavine prava u Poljskoj

37. slaže se s Komisijom, Parlamentarnom skupštinom Vijeća Europe, Skupinom država protiv korupcije i posebnim izvjestiteljem Ujedinjenih naroda o neovisnosti sudaca i odvjetnika da prethodno navedene zasebne izmjene zakonodavnog okvira pravosudnog sustava, uzimajući u obzir njihovu interakciju i ukupni učinak, predstavljaju ozbiljno, trajno i sistemsko kršenje vladavine prava kojim se zakonodavnoj i izvršnoj vlasti daje mogućnost uplitanja u cijele strukture i rezultate pravosudnog sustava na način koji je nekompatibilan s načelima diobe vlasti i vladavine prava čime se znatno oslabljuje neovisnost pravosuđa u Poljskoj²; osuđuje destabilizirajući utjecaj mjera koje su donijele poljska tijela i imenovanja provedenih od 2016. na poljski pravni poredak;

Zaštita temeljnih prava u Poljskoj

Poljski povjerenik za ljudska prava

38. zabrinut je zbog političkih napada na neovisnost Ureda povjerenika za ljudska prava³; ističe činjenicu da je povjerenik za ljudska prava u okviru svoje nadležnosti javno kritizirao razne mjere koje poduzima sadašnja vlada; podsjeća na činjenicu da se statut povjerenika za ljudska prava nalazi u poljskom Ustavu i da mandat aktualnog povjerenika za ljudska prava istječe u rujnu 2020.; podsjeća da bi u skladu s poljskim Ustavom Sejm trebao izabrati povjerenika uz suglasnost Senata;

Pravo na pošteno suđenje

39. zabrinut je zbog izvješća u kojima se navode neopravdana kašnjenja u sudskim postupcima, poteškoće u pristupu pravnoj pomoći tijekom uhićenja i slučajevi

¹ Mišljenje Venecijanske komisije od 8. i 9. prosinca 2017. o Zakonu o uredu državnog odvjetnika, kako je izmijenjeno, CDL-AD(2017)028, točka 115.

² Preporuka Komisije (EU) 2018/103; Ujedinjeni narodi, posebni izvjestitelj o neovisnosti sudaca i odvjetnika, Izjava od 25. lipnja 2018.; Europska komisija, 2019., Europski semestra: izvješće za Poljsku, 27. veljače 2019., SWD(2019) 1020 final, str. 42.; Europska mreža predsjednika vrhovnih sudova Europske unije, Udruženje državnih vijeća i vrhovnih upravnih sudova Europske unije, Europska mreža sudbenih vijeća, pismo od 20. rujna 2019.; GRECO, Daljnje mjere u vezi s Dopunom četvrtom krugu izvješća o ocjeni Poljske (članak 34.), 6. prosinca 2019., točka 65.; Parlamentarna skupština Vijeća Europe (PACE), Rezolucija 2316 (2020) od 28. siječnja 2020. o funkcioniranju demokratskih institucija u Poljskoj, točka 4.

³ Vidi i Vijeće Europe, povjerenik za ljudska prava, pismo upućeno premijeru Poljske, 19. siječnja 2018.; Zajednička izjava kojom se podupire poljski povjerenik za ljudska prava, koju su potpisali ENNHRI, Equinet, GANHRI, IOI, OHCHR Europe, lipanj 2019.

nedovoljnog poštovanja povjerljivosti komunikacije između odvjetnika i klijenta¹; poziva Komisiju da pomno prati situaciju odvjetnika u Poljskoj; podsjeća da u skladu s člankom 47. i 48. Povelje svi građani imaju pravo da se savjetuju s neovisnim odvjetnikom te da ih on brani i zastupa;

40. zabrinut je zbog toga što od stupanja na snagu 14. veljače 2020. Zakona od 20. prosinca 2019. samo Izvanredno vijeće, čije su neovisnost i nepristranost također u pitanju, može odlučivati o tome je li sudac ili sud neovisan i nepristran, čime se građane lišava važnog elementa sudskog preispitivanja u svim drugim instancama²; podsjeća da u skladu sa sudskom praksom Suda Europske unije pravo na pravedno suđenje obvezuje svaki sud da po službenoj dužnosti provjeri ispunjava li kriterije neovisnosti i nepristranosti³;

Pravo na informiranje i slobodu izražavanja, uključujući slobodu i pluralizam medija

41. ponavlja da su sloboda i pluralizam medija neodvojivi od demokracije i vladavine prava te da su pravo pojedinaca na informiranje i pravo da budu informirani dio osnovnih demokratskih vrijednosti na kojima je utemeljena Unija; podsjeća da je Parlament u svojoj Rezoluciji od 16. siječnja 2020. pozvao Vijeće da u okviru svojih saslušanja u skladu s člankom 7. stavkom 1. UEU-a povede raspravu o svim novim događanjima u području slobode izražavanja, među ostalim i slobode medija;
42. podsjeća da je Parlament u svojoj Rezoluciji od 14. rujna 2016. izrazio zabrinutost zbog već usvojenih i novopredloženih izmjena poljskog Zakona o medijima; ponovno poziva Komisiju da ocijeni je li usvojeno zakonodavstvo u skladu s pravom Unije, a posebno s člankom 11. Povelje i zakonodavstvom Unije o javnim medijima;
43. izražava ozbiljnu zabrinutost zbog djelovanja poljskih vlasti posljednjih godina, uključujući preoblikovanje javne radiotelevizijske kuće u provladinu radiotelevizijsku kuću, ometanje javnih medija i njihovih upravljačkih tijela koja čine neovisni dionici i oni koji ne dijele mišljenje vlade te kontrolu nad sadržajem koji se emitira u izražavanju neovisnih mišljenja i kontroliranje sadržaja koji se emitira⁴; podsjeća da se člankom 54. poljskog Ustava jamči sloboda izražavanja i zabranjuje cenzuriranje;
44. duboko je zabrinut zbog prekomjernog broja slučajeva klevete novinara od strane političara, uključujući izricanje novčanih kazni u kaznenim postupcima i oduzimanje prava na bavljenje novinarskim zanimanjem; strahuje da bi to moglo imati zastrašujući utjecaj na novinarsku profesiju te neovisnost novinara i medija⁵; poziva poljske vlasti da novinarima i njihovim obiteljima koji postanu predmet tužbi s namjerom ušutkavanja ili zastrašivanja neovisnih medija zajamče pristup odgovarajućim pravnim lijekovima; poziva poljske vlasti da u potpunosti provedu Preporuku Vijeća Europe od 13. travnja

¹ Odbor UN-a za ljudska prava, Zaključna opažanja u okviru sedmog periodičnog izvješća za Poljsku, 23. studenog 2016., točka 33.

² Venecijanska komisija i DGI Vijeća Europe, Hitno zajedničko mišljenje od 16. siječnja 2020., točka 59.

³ Presuda Suda Europske unije od 26. ožujka 2020., Simpson protiv Vijeća i HG protiv Komisije, spojeni predmeti C-542/18 RX-II i C-543/18 RX-II, ECLI:EU:C:2020:232, točka 57.

⁴ Vidi i Svjetski indeksa slobode medija, gdje je Poljska od 2015. s 18. pala na 62. mjesto.

⁵ Platforma Vijeća Europe za promicanje zaštite novinarstva i sigurnosti novinara, godišnje izvješće za 2020., ožujak 2020., str. 42.

2016. o zaštiti novinarstva i sigurnosti novinara i ostalih medijskih aktera¹; žali što Komisija još nije izradila zakonodavstvo SLAPP (strategic lawsuit against public participation – strateške tužbe protiv javnog sudjelovanja) kojim bi se zaštitili i poljski novinari i mediji protiv bezrazložnih tužbi;

45. zabrinut je zbog prijavljenih slučajeva pritvaranja novinara koji su prilikom izvještavanja o prosvjedima protiv mjera izolacije radili svoj posao tijekom pandemije bolesti COVID-19²;

Akaderske slobode

46. izražava zabrinutost u pogledu korištenja sudskih postupaka zbog klevete protiv akademika i zbog prijetnje o pokretanju istih; poziva poljske vlasti na poštovanje slobode govora i akademske slobode u skladu s međunarodnim standardima³;
47. poziva poljski parlament da opozove poglavlje 6.c Zakona od 18. prosinca 1998. o Institutu za nacionalno sjećanje – Odboru za kazneni progon kaznenih djela protiv poljskog naroda⁴, kojim se ugrožava sloboda govora i neovisno istraživanje tako što se nanošenje štete ugledu Poljske i njezina naroda, kao što je optuživanje Poljske ili Poljaka za sudjelovanje u holokaustu, smatra prekršajem koji se može sankcionirati pred građanskim sudovima⁵;

Sloboda okupljanja

48. ponovno poziva poljsku vladu da poštuje pravo na slobodu okupljanja na način da iz postojećeg Zakona o javnim okupljanjima od 24. srpnja 2015.⁶, kako je izmijenjen 13. prosinca 2016.⁷, ukloni odredbe kojima se prednost daje „cikličkim” okupljanjima koje je odobrila vlada⁸; apelira na poljske vlasti da se suzdrže od izricanja kaznenih sankcija osobama koji sudjeluju u mirnim okupljanjima ili protuprosvjedima te da odbace kaznene prijave protiv mirnih prosvjednika; potiče poljske vlasti da na odgovarajući način zaštite mirna okupljanja te privedu pravdi one koji nasilno napadnu sudionike javnih okupljanja;

¹ Preporuka Vijeća Europe CM/Rec(2016)4 od 13. travnja 2016. Odbora ministara državama članicama o zaštiti novinarstva i sigurnosti novinara i ostalih medijskih aktera.

² Alat International Press Institutea za praćenje kršenja slobode medija u izvještavanju o bolesti COVID-19 <https://ipi.media/covid19-media-freedom-monitoring/>.

³ Vijeće Europe, Organizacija američkih država i dr., Deklaracija Svjetskog foruma o akademskoj slobodi, institucijskoj autonomiji i budućnosti demokracije, 21. lipnja 2019.

⁴ Ustawa z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz.U. 1998 nr 155 poz. 1016).

⁵ Vidi također Izjavu predstavnika OESS-a za slobodu medija od 28. lipnja 2018.

⁶ Ustawa z dnia 24 lipca 2015 r. - Prawo o zgromadzeniach (Dz.U. 2015 poz. 1485).

⁷ Ustawa z dnia 13 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy - Prawo o zgromadzeniach (Dz.U. 2017 poz. 579).

⁸ Vidi također Komunikaciju stručnjaka UN-a od 23. travnja 2018. kojom se Poljsku poziva da osigura slobodno i potpuno sudjelovanje u pregovorima o klimi.

49. zabrinut je zbog vrlo restriktivne zabrane javnog okupljanja¹ koja je bila na snazi tijekom pandemije bolesti COVID-19 bez proglašavanja prirodne nepogode kako je utvrđeno člankom 232. poljskog Ustava i ustraje na potrebi za primjenom načela proporcionalnosti pri ograničavanju prava na okupljanje;

Sloboda udruživanja

50. poziva poljske vlasti da izmijene Zakon od 15. rujna 2017. o Nacionalnom institutu za slobodu – Centru za razvoj civilnog društva² ³ kako bi se kritičnim skupinama civilnog društva na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini zajamčio pristup državnim sredstvima, a civilnom društvu poštena, nepristrana i transparentna raspodjela javnih sredstava, te na taj način osigurala pluralistička zastupljenost⁴ ; ponavlja svoj poziv za stavljanje na raspolaganje adekvatnih sredstava predmetnim organizacijama u okviru različitih instrumenata financiranja na razini Unije, kao što su smjer vrijednosti Unije novog programa Prava i vrijednosti i ostali pilot-projekti Unije; duboko je zabrinut zbog toga što se poljski članovi Europskog gospodarskog i socijalnog odbora suočavaju s političkim pritiskom u pogledu mjera poduzetih u okviru njihova mandata⁵ ;
51. zabrinut je zbog izjave za medije ministra pravosuđa i ministra okoliša u vezi s određenim nevladinim organizacijama, čiji je cilj stigmatizirati ih kao da rade u interesu stranih aktera; ozbiljno je zabrinut zbog planiranog projekta nacrtu zakona o stvaranju javnog registra o financiranju nevladinih organizacija kojim bi ih se obvezalo na prijavljivanje svih stranih izvora financiranja⁶;

Privatnost i zaštita podataka

52. ponavlja svoj zaključak iz Rezolucije od 14. rujna 2016. da postupovna jamstva i materijalni uvjeti utvrđeni Zakonom od 10. lipnja 2016. o protuterorističkom djelovanju i Zakonom od 6. travnja 1990. o policiji⁷, kako je izmijenjen, za provedbu tajnog nadzora nisu dovoljni da bi se spriječila njegova prekomjerna primjena ili neopravdano uplitanje u privatnost i zaštitu podataka pojedinaca, uključujući vođe oporbe i civilnog društva⁸; ponovno poziva Komisiju da ocijeni to zakonodavstvo u pogledu njegove

¹ Poljski povjerenik za ljudska prava, pismo ministru unutarnjih poslova i uprave, 6. svibnja 2020.

² Ustawa z dnia 15 września 2017 r. o Narodowym Instytucie Wolności - Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego (Dz.U. 2017 poz. 1909).

³ OESS/ODIHR, Mišljenje o nacrtu poljskog Zakona o Nacionalnom institutu za slobodu – Centru za razvoj civilnog društva, Varšava, 22. kolovoza 2017.

⁴ EESC, Report on Fundamental rights and the rule of law: national developments from a civil society perspective 2018-2019, June 2020, p. 41-42.

⁵ EGSO, izjava za medije “Uznemirujući pritisak na civilno društvo: Poljski član EGSO-a postaje žrtva odmazde vlasti, a nevladine organizacije više ne mogu birati svoje kandidate”, 23. lipnja 2020.

⁶ Priopćenje za medije ministra okoliša u suradnji s ministrom pravosuđa, 7. kolovoza 2020., <https://www.gov.pl/web/srodowisko/nowe-prawo-wzmocni--przejrzystosc-finansowania-organizacji-pozarzadowych>

⁷ Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz.U. 1990 nr 30 poz. 179).

⁸ Odbor UN-a za ljudska prava, Zaključna opažanja u okviru sedmog periodičnog izvješća za Poljsku, 23. studenoga 2016., točke 39. i 40. Vidi također Komunikaciju stručnjaka UN-a kojom se Poljsku poziva da osigura slobodno i potpuno sudjelovanje u pregovorima o klimi, 23. travnja 2018.

sukladnosti s pravom Unije, te potiče poljske vlasti da u potpunosti poštuju privatnost svojih građana;

53. duboko je zabrinut zbog činjenice da je poljsko Ministarstvo digitalizacije 22. travnja 2020. osobne podatke iz Univerzalnog elektroničkog sustava registra stanovništva (dalje u tekstu „registar PESEL“) prenijelo operatoru poštanskih usluga u cilju da se dopisnim glasovanjem olakša organizacija predsjedničkih izbora od 10. svibnja 2020., iako za to ne postoji odgovarajuća pravna osnova, jer je poljski parlament tek 7. svibnja 2020. donio zakon kojim se dopuštaju izbori s isključivo dopisnim glasovanjem; nadalje napominje da registar PESEL nije identičan registru glasača te da uključuje i osobne podatke građana drugih država članica te bi stoga navedeni prijenos mogao predstavljati potencijalno kršenje Uredbe (EU) 2016/679; podsjeća da je Europski odbor za zaštitu podataka (EDPB) izjavio da javna tijela mogu otkriti informacije o pojedincima uvrštenima na izborne liste, ali samo ako je to izričito dopušteno prema pravu države članice¹; napominje da je poljski povjerenik za ljudska prava podnio žalbu upravnom sudu vojvodstva u Varšavi na temelju mogućeg kršenja članaka 7. i 51. poljskog Ustava od strane poljskog Ministarstva digitalnih poslova;

Sveobuhvatni spolni odgoj

54. ponavlja svoju duboku zabrinutost izraženu u Rezoluciji od 14. studenoga 2019., koju dijeli i povjerenik Vijeća Europe za ljudska prava², o nacrtu zakona o izmjeni članka 200.b poljskog Kaznenog zakona, koji su poljskom parlamentu podnijeli predstavnici inicijative „Stop pedofiliji“, zbog njegovih izrazito nejasnih, širokih i nerazmjernih odredbi kojima se *de facto* nastoji kriminalizirati održavanje nastave spolnog odgoja maloljetnicima i zbog čijeg djelokruga potencijalno svi, a posebno roditelji, učitelji i nastavnici spolnog odgoja, mogu dobiti i do tri godine zatvora zbog podučavanja o ljudskoj seksualnosti, zdravlju i intimnim odnosima;
55. naglašava da je sveobuhvatan spolni odgoj primjeren dobi i temeljen na dokazima ključan kako bi mladi mogli stvoriti zdrave, ravnopravne, brižne i sigurne odnose bez diskriminacije, prisile i nasilja; smatra da sveobuhvatni spolni odgoj ima pozitivan učinak i na rodnu ravnopravnost, što uključuje mijenjanje štetnih rodnih normi i stavova prema rodno uvjetovanom nasilju, pomoć u sprečavanju nasilja od strane intimnih partnera i seksualne prisile, homofobije i transfobije, prekidanje šutnje u pogledu seksualnog nasilja, seksualnog iskorištavanja ili zlostavljanja te osnaživanje mladih kako bi potražili pomoć; poziva poljski parlament da se suzdrži od usvajanja predloženog nacrta zakona o izmjeni članka 200.b poljskog Kaznenog zakona te poziva poljske vlasti da zajamče mladima pristup sveobuhvatnom spolnom odgoju u skladu s međunarodnim standardima te da se pruži podrška onima koji takvo obrazovanje i informacije pružaju na činjenični i objektivan način;

Spolno i reproduktivno zdravlje i prava

56. podsjeća da je prema Povelji o temeljnim pravima, Europskoj konvenciji o ljudskim pravima i sudskoj praksi Europskog suda za ljudska prava spolno i reproduktivno zdravlje žena povezano s višestrukim ljudskim pravima, uključujući pravo na život i dostojanstvo, slobodu od nečovječnog i ponižavajućeg postupanja, pravo na pristup

¹ EDPB, pismo o poljskim predsjedničkim izborima, 5. svibnja 2020.

² Povjerenik Vijeća Europe za ljudska prava, Izjava od 14. travnja 2020.

zdravstvenoj skrbi, pravo na privatnost, pravo na obrazovanje i zabranu diskriminacije, što stoji i u poljskom Ustavu; podsjeća da je Parlament već u svojoj rezoluciji od 15. studenoga 2017. oštro kritizirao svaki zakonodavni prijedlog kojim bi se drastično ograničio i tako gotovo zabranio pobačaj u slučajevima teškog ili smrtonosnog oštećenja fetusa, čime se praktički u praksi zabranjuje pristup skrbi za pobačaj u Poljskoj s obzirom da se većina zakonitih pobačaja provodi na toj osnovi¹, naglašavajući da je univerzalni pristup zdravstvenoj skrbi, uključujući spolnu i reproduktivnu zdravstvenu skrb i povezana prava, temeljno ljudsko pravo²; žali zbog predloženih izmjena³ Zakona od 5. prosinca 1996. o liječničkim i stomatološkim zanimanjima⁴, prema kojem liječnici više ne bi bili zakonski obvezni navesti alternativnu ustanovu ili liječnika u slučaju uskraćivanja usluga spolnog i reproduktivnog zdravlja zbog osobnih uvjerenja; zabrinut je zbog uporabe klauzule o prigovoru savjesti, uključujući nepostojanje pouzdanog mehanizma upućivanja te nepostojanje pravovremenih žalbenih postupaka za žene kojima je uskraćena ta usluga; poziva poljski parlament da se suzdrži od daljnjih pokušaja ograničavanja spolnog i reproduktivnog zdravlja i prava žena; snažno potvrđuje da je uskraćivanje usluga povezanih sa spolnim i reproduktivnim zdravljem i pravima oblik nasilja nad ženama i djevojkama; poziva poljske vlasti da poduzmu mjere za potpunu provedbu presuda koje je donio Europski sud za ljudska prava u predmetima protiv Poljske, koji je u nekoliko navrata presudio da se restriktivnim zakonima o pobačaju i neprovedbom krše ljudska prava žena⁵;

57. podsjeća da su prethodni pokušaji daljnjeg ograničavanja prava na pobačaj, koje je u Poljskoj već među najograničenijim u Uniji, zaustavljeni 2016. i 2018. nakon masovnog protivljenja poljskih građana u „crnim marševima“; snažno poziva poljske vlasti da razmotre izvan snage zakona kojim se ženama i djevojkama ograničava pristup tableti za hitnu kontracepciju;

Govor mržnje, javna diskriminacija, nasilje nad ženama i obiteljsko nasilje te netolerantno ponašanje prema manjinama i drugim osjetljivim skupinama, uključujući pripadnike skupine LGBTI

-
- ¹ U 2017. pobačaj zbog smrtonosnih oštećenja činio je 97,9 posto svih terapija: Centar za zdravstvene informacijske sustave, izvješća programa statističkih istraživanja o javnoj statistici MZ-29, kako su objavljena na internetskoj stranici poljskog Sejma. Sprawozdanie Rady Ministrów z wykonywania oraz o skutkach stosowania w 2016 r. ustawy z dnia 7 stycznia 1993 r. o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży (Dz. U. poz. 78, z późn. zm.).
- ² Vidi i tematski dokument povjerenika Vijeća Europe za ljudska prava iz prosinca 2017. pod nazivom „Spolno i reproduktivno zdravlje i prava žena u Europi“, Izjava stručnjaka UN-a od 22. ožujka 2018. koji savjetuju Radnu skupinu UN-a o diskriminaciji žena i Izjavu Povjerenika Vijeća Europe za ljudska prava od 14. travnja 2020.
- ³ Ustawa z dnia 16 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentystry oraz niektórych innych ustaw (not yet published in the Official Journal).
- ⁴ Ustawa z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentystry (Dz.U. 1997 nr 28 poz. 152).
- ⁵ Presuda Europskog suda za ljudska prava od 20. ožujka 2007., Tysiąc protiv Poljske, zahtjev br. 5410/03; Presuda Europskog suda za ljudska prava od 20. ožujka 2007., R. R. protiv Poljske (zahtjev br. 27617/04); Presuda Europskog suda za ljudska prava od 30. listopada 2012., P. i S. protiv Poljske (zahtjev br. 57375/08).

58. poziva poljske vlasti da poduzmu sve potrebne mjere za odlučnu borbu protiv rasističkog govora mržnje i poticanja na nasilje, na internetu i izvan njega te da se javno osudi i ogradi od rasističkog govora mržnje javnih osoba, uključujući političare i medijske službenike¹, da se odgovori na predrasude i negativne stavove prema nacionalnim i etničkim manjinama (uključujući Rome), migrantima, izbjeglicama i tražiteljima azila te da se zajamči učinkovita provedba zakona kojima se stranke ili organizacije koje promiču ili potiču rasnu diskriminaciju proglašavaju nezakonitima²; poziva poljske vlasti da poštuju preporuke Odbora Ujedinjenih naroda za ukidanje rasne diskriminacije iz 2019.³;
59. duboko je zabrinut zbog nedavne odluke⁴ poljskog ministra pravosuđa o službenom početku povlačenja Poljske iz Konvencije Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji (Istanbulska konvencija); potiče poljske vlasti da osiguraju praktičnu i učinkovitu primjenu Konvencije, među ostalim osiguravanjem primjene postojećeg zakonodavstva diljem zemlje, kao i osiguravanjem kvalitete i dovoljnog broja skloništa za žene žrtve nasilja i njihovu djecu; boji se da bi to mogao biti ozbiljan korak unatrag u pogledu rodne ravnopravnosti i prava žena;
60. napominje da je istraživanje LGBTI osoba II iz svibnja 2020. koje je provela Agencija Europske unije za temeljna prava i u kojima se ističe povećanje netolerancije i nasilja nad LGBTI osobama ili osobama za koje se smatra da spadaju u tu skupinu u Poljskoj, potpuno nepovjerenje u vladinu borbu protiv predrasuda i netolerancije među poljskim ispitanicima iz zajednice LGBTI, s najnižim postotkom diljem Unije (samo 4 %) i najvećim postotkom ispitanika koji izbjegavaju odlazak na određena mjesta zbog straha od napada, uznemiravanja ili prijetnji (79 %);
61. podsjeća, u kontekstu predsjedničke kampanje 2020., na svoje stajalište izraženo u Rezoluciji od 18. prosinca 2019. u kojoj je oštro osudio svaku diskriminaciju LGBTI osoba i kršenje njihovih temeljnih prava od strane javnih tijela, uključujući govor mržnje od strane javnih vlasti i izabranih dužnosnika, zabranu održavanja i nedovoljnu zaštitu od napada tijekom povorki ponosa i programa za podizanje svijesti, kao i proglašavanje zona u Poljskoj bez takozvane „LGBT ideologije” i usvajanje Regionalnih povelja obiteljskih prava kojom se posebice diskriminira samohrane i LGBTI roditelje; primjećuje da od donošenja te rezolucije nije došlo do poboljšanja situacije LGBTI osoba u Poljskoj te da su mentalno zdravlje i fizička sigurnost poljskih pripadnika LGBTI zajednice posebno ugroženi; podsjeća na osudu takvih postupaka od strane poljskog povjerenika za ljudska prava, koji je podnio devet pritužbi upravnim sudovima tvrdeći da područja bez LGBTI-ja krše pravo Unije, te od strane Komisije i

¹ Rezolucija EP-a od 15. studenoga 2017., točka 18. Parlamentarna skupština Vijeća Europe (PACE), Rezolucija 2316 (2020) od 28. siječnja 2020. o funkcioniranju demokratskih institucija u Poljskoj, točka 14. Odbor UN-a za ljudska prava, Zaključna opažanja u okviru sedmog periodičnog izvješća za Poljsku, 23. studenoga 2016., CCPR/C/POL/CO/7, točke 15.

² Odbor Ujedinjenih naroda za ukidanje rasne diskriminacije, Zaključna zapažanja o kombinirana dvadeset dva do dvadeset četiri periodična izvješća Poljske, kolovoz 2019.

³ Ibid.

⁴ Ministarstvo pravosuđa, priopćenje za medije „Prijedlog za otkazivanje sudjelovanja u Istanbulskoj konvenciji”, 25. srpnja 2020., <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/ministerstwo-sprawiedliwosci-konwencja-stambulska-powinna-zostac-wypowiedziana-poniewaz-jest-sprzeczna-z-prawami-konstytucyjnymi>

međunarodnih organizacija; podsjeća da se potrošnjom u okviru kohezijskih fondova ne smije diskriminirati na temelju spolne orijentacije te da općine koje djeluju kao poslodavci moraju poštovati Direktivu Vijeća 2000/78/EZ¹ kojom se zabranjuje diskriminacija i uznemiravanje na temelju spolne orijentacije pri zapošljavanju²; u svjetlu toga izražava ozbiljnu zabrinutost zbog činjenice da je ministar pravosuđa dodijelio financijsku potporu općinama koje su isključene iz europskog twinning programa zbog donošenja deklaracija o „zonama bez LGBT-a“; nadalje, duboko je zabrinut zbog toga što će se financijska potpora dodijeliti iz Fonda Ministarstva pravosuđa, koji je osnovan za potporu žrtvama kaznenih djela; poziva Komisiju da nastavi odbijati zahtjeve za financiranje Unije koje podnose tijela koja su donijela takve rezolucije; poziva poljske vlasti da provedu relevantnu sudsku praksu Suda Europske unije i Europskog suda za ljudska prava te da se u tom kontekstu pozabave situacijom bračnih drugova i roditelja istog spola kako bi se zajamčilo njihovo pravno i stvarno uživanje prava na nediskriminaciju³; osuđuje sudske postupke protiv aktivista civilnog društva koji su objavili takozvani „Atlas mržnje“ kojim se dokumentira širenje homofobije u Poljskoj; snažno poziva poljsku vladu da osigura pravnu zaštitu LGBTI osoba od svih oblika zločina iz mržnje i govora mržnje;

62. izražava snažno žaljenje zbog masovnog uhićenja 48 LGBTI aktivista 7. kolovoza 2020. nazvanog „poljski Stonewall“, kojim se šalje zabrinjavajući signal u vezi sa slobodom govora i okupljanja u Poljskoj; žali zbog načina na koji se postupalo s pritvorenicima, kako je naveo Nacionalni preventivni mehanizam za sprečavanje mučenja⁴; poziva sve europske institucije da odmah osude policijsko nasilje nad pripadnicima zajednice LGBTI u Poljskoj;

¹ Direktiva Vijeća 2000/78/EZ od 27. studenoga 2000. o uspostavi općeg okvira za jednako postupanje pri zapošljavanju i obavljanju zanimanja, SL L 303, 2.12.2000., str. 16.

² Europska komisija, DG REGIO, dopis vlastima poljskih regija Lublin, Łódź, Niže Poljske, Podkarpackie i Świętokrzyskie, 27. svibnja 2020. Vidi i Presuda Suda od 23. travnja 2020., Associazione Avvocatura per i diritti LGBTI, predmet C-507/18, ECLI:EU:C:2020:289.

³ Presuda Suda Europske unije od 5. lipnja 2018. Petruhhin, C-673/16, ECLI:EU:C:2018:385. Presuda Europskog suda za ljudska prava od 2. ožujka 2010., Kozak protiv Poljske, zahtjev br. 13102/02; Presuda Europskog suda za ljudska prava od 22. siječnja 2008., E.B. protiv Francuske, zahtjev br. 43546/02; Presuda Europskog suda za ljudska prava od 19. veljače 2013., X i drugi protiv Poljske (zahtjev br. 19010/07); Presuda Europskog suda za ljudska prava od 30. lipnja 2016., Taddeucci i McCall protiv Italije (zahtjev br. 51362/09); Presuda Europskog suda za ljudska prava od 21. srpnja 2015., Oliari i drugi protiv Italije (zahtjevi br. 18766/11 i 36030/11); Presuda Europskog suda za ljudska prava od 14. prosinca 2017., Orlandi i drugi protiv Italije (zahtjevi br. 26431/12, 26742/12, 44057/12 i 60088/12); Presuda Europskog suda za ljudska prava od 14. siječnja 2020., Beizaras i Levickas protiv Litve (zahtjev br. 41288/15);

⁴ Poljski povjerenik za ljudska prava, priopćenje za medije „Nacionalni preventivni mehanizam za sprečavanje mučenja posjećuje mjesta za pritvor nakon prekononočnog pritvaranja u Varšavi“, 11. kolovoza 2020., <https://www.rpo.gov.pl/en/content/national-preventive-mechanism-prevention-torture-kmpt-visits-police-places-detention-after-overnight>

63. izražava snažno žaljenje zbog službenog položaja poljskog episkopata¹ u kojem se poziva na „konverzijsku terapiju“ za LGBTI osobe; ponavlja stajalište Parlamenta² kojim se države članice potiču da kriminaliziraju takve prakse i podsjeća na izvješće neovisnog stručnjaka UN-a iz svibnja 2020. za zaštitu od nasilja i diskriminacije na temelju spolne orijentacije i rodnog identiteta, u kojem se države članice poziva da zabrane praksu „konverzijske terapije“³;

* * * *

64. napominje da je nedostatak neovisnosti pravosuđa u Poljskoj već počeo utjecati na uzajamno povjerenje između Poljske i drugih država članica, posebno u području pravosudne suradnje u kaznenim stvarima, s obzirom da su nacionalni sudovi odbili ili oklijevali predati poljske osumnjičenike u okviru postupka europskog uhiđenog naloga zbog dubokih sumnji u neovisnost poljskog pravosuđa; smatra da je prijetnja koju propadanje vladavine prava u Poljskoj predstavlja za ujednačenost pravnog poretka Unije posebno ozbiljna; ističe da se uzajamno povjerenje među državama članicama može ponovno uspostaviti tek kad se osigura poštovanje vrijednosti iz članka 2. UEU-a;
65. poziva poljsku vladu da poštuje sve odredbe koje se odnose na vladavinu prava i temeljna prava sadržane u Ugovorima, Povelji, Europskoj konvenciji o ljudskim pravima i međunarodnim standardima u području ljudskih prava, te da uspostavi iskren dijalog s Komisijom; stiče da se taj dijalog mora voditi nepristrano, da se mora zasnivati na dokazima i odvijati se u duhu suradnje; poziva poljsku vladu da surađuje s Komisijom prema načelu lojalne suradnje, kako je navedeno u UEU-u; poziva poljsku vladu da brzo i u potpunosti provede presude Suda i da poštuje prvenstvo prava Unije; potiče poljsku vladu da u potpunosti uzme u obzir preporuke Venecijanske komisije u organizaciji pravosudnog sustava, među ostalim i pri provedbi daljnjih reformi Vrhovnog suda;
66. poziva Vijeće i Komisiju da se suzdrže od uskog tumačenja načela vladavine prava i da u potpunosti iskoriste postupak iz članka 7. stavka 1. UEU-a tako što će utvrditi posljedice djelovanja poljske vlade na sva načela utvrđena u članku 2. UEU-a, uključujući demokraciju i temeljna prava kao što je istaknuto u ovom izvješću;
67. poziva Vijeće da što prije nastavi sa formalnim saslušanjima, od kojih je posljednje održano u prosincu 2018., i da u ta saslušanja uvrsti sva najnovija i bitna negativna događanja u području vladavine prava, demokracije i temeljnih prava; potiče Vijeće da konačno djeluje u skladu s postupkom iz članka 7. stavka 1. UEU-a i utvrdi da postoji očita opasnost da Republika Poljska teško prekrši vrijednosti iz članka 2. UEU-a, u svjetlu velikog broja dokaza o tome iznesenih u ovoj Rezoluciji i brojnim izvješćima međunarodnih i europskih organizacija, sudskoj praksi Suda Europske unije i Europskog suda za ljudska prava te izvješćima organizacija civilnog društva; snažno preporučuje da Vijeće Poljskoj, kao daljnje postupanje nakon saslušanja, uputi

¹ Stajalište poljskog Episkopata o LGBT + pitanjima, kolovoz 2020., <https://episkopat.pl/wp-content/uploads/2020/08/Stanowisko-Konferencji-Episkopatu-Polski-w-kwestii-LGBT.pdf>

² Usvojeni tekstovi, [P8_TA\(2019\)0032](#).

³ Neovisni stručnjak UN-a za zaštitu od nasilja i diskriminacije na temelju spolne orijentacije i rodnog identiteta, Izvješće o konverzijskoj terapiji, svibanj 2020., <https://undocs.org/A/HRC/44/53>.

konkretne preporuke, kako se navodi u članku 7. stavku 1. UEU-a, te da navede rokove za provedbu tih preporuka; nadalje poziva Vijeće da se obveže na pravodobnu procjenu provedbe tih preporuka; poziva Vijeće na blisku suradnju s Parlamentom te na njegovo redovito obavještanje te na transparentan rad i da omogući značajno sudjelovanje i nadzor od strane svih europskih institucija i organizacija civilnog društva;

68. poziva Komisiju da za otklanjanje očite opasnosti od toga da Poljska teško prekrši vrijednosti na kojima se temelji Unija u potpunosti iskoristi dostupne alate, osobito ubrzane postupke zbog povrede prava i zahtjeve za privremenu pravnu zaštitu pred Sudom, kao i proračunske alate; poziva Komisiju na daljnju blisku suradnju s Parlamentom te na njegovo redovito obavještanje;

o

o o

69. nalaže svojem predsjedniku da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću i Komisiji te predsjedniku, vladi i parlamentu Poljske, vladama i parlamentima država članica, Vijeću Europe i Organizaciji za europsku sigurnost i suradnju.